

Pravda

Jaspers při pokusu o několik formulací smyslu filosofie uvádí ve svém *Úvodu do filosofie* (7526, s. 13) také následující: „trpělivě a neúnavně udržovat rozum bdělým i před tím nejpodivnějším a nejvíce se vzpírajícím“. Plně souzní ve mně myšlenka, že je třeba rozum udržovat v bdělosti, a také to, že toto udržování rozumu v bdělosti musí být trpělivé a neúnavné. Rozhodující je ovšem to, že bdělost rozumu není cílem, nýbrž prostředkem: rozum znamená rozumění, a rozumět je třeba něčemu. Pokoušet se něčemu porozumět znamená beze vší pochyby úsilí, a to úsilí, které se nenechá hned tak brzo unavit a třeba otrávit nějakými neúspěchy. Naproti tomu mne překvapuje, že Jaspers na straně toho, čemu je třeba porozumět, vidí jenom (nebo alespoň především) podivnost a zejména odpor, vzpírání, bránění, překážení oněm pokusům o porozumění. Vidím jakousi základní chybu v myšlence, že hlavní překážkou pro naše porozumění (zejména pak pro filosofické porozumění) je to, že se setkává s podivností a zejména s kladením odporu, s jakýmsi podivným vzdorováním a unikáním, vyhýbáním se našemu porozumění a vzepřením se všem pokusům o porozumění. Nesnadnost porozumění je nepochybná, ale naprosto mi tu chybí povědomí o tom, že to, čemu máme a chceme porozumět, se také našemu porozumění otvírá, že nám vychází vstříc, že k nám dokonce adresně přichází jako výzva, jako pobídka, jako apel. Konec konců vposledu přece nejde o poznání toho co se vzpírá, tj. předmětné stránky skutečnosti, ale o poznání pravdy o tom, co se (eventuelně) vzpírá – a právě tato pravda nás oslovuje a žádá si naši pozornost.

(Písek, 990410-2.)